Pirkanmaan hyvinvointialueen lausunto hyvinvointialueiden talousnäkymistä ja alijäämien kattamisesta

Valtiovarainvaliokunta on pyytänyt lausuntoa hyvinvointialueiden talousnäkymistä ja alijäämien kattamisesta.

Pirkanmaan hyvinvointialueen lausunto:

Pirkanmaan hyvinvointialueen vuoden 2023 alijäämä oli 136,45 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 tilinpäätös oli 56,55 miljoonaa euroa alijäämäinen. Kumulatiivinen alijäämä oli vuoden 2024 lopussa 193 miljoonaa euroa.

Vuoden 2025 talousarvio on laadittu niin, että ylijäämää kertyisi 92,3 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelma on laadittu siten, että kertynyt alijäämä saadaan poistettua vuoden 2026 lopussa.

Vuoden 2024 tilinpäätöksessä alijäämä oli noin 80 miljoonaa euroa pienempi kuin vuonna 2023. Tämä oli mahdollista erittäin tiukalla menokurilla ja neljän laajan YT-prosessin avulla. Toimintakate eli nettomenot kasvoivat ainoastaan 1,4 %, vaikka inflaatio oli korkea ja tehdyt valtakunnalliset palkkaratkaisut nostivat huomattavasti henkilöstömenoja. Valtakunnallinen HVA-indeksi lisättynä palvelutarpeen kasvulla ja lakisääteisillä tehtävämuutoksilla olisi ollut 5,4 %. Pirkanmaan hyvinvointialueen toimintakate kasvoi siis 4 %-yksikköä eli 97,7 miljoonaa euroa vähemmän kuin olisi ollut ns. odotettu kasvu.

Vuoden 2025 talousarvion toimintakate on 3,4 % korkeampi kuin vuoden 2024 toteutunut toimintakate. Nykyisen rahoitusnäkymän mukaan vuoden 2026 toimintakate saisi olla enintään 2,2 % korkeampi kuin on varauduttu vuoden 2025 talousarviossa. Valtiovarainministeriön tekemissä painelaskelmissa palvelutarpeen ja HVA-indeksi yhteenlasketut kasvut ovat vuodelle 2025 4,3 % ja vuodelle 2026 4,2 % eli selvästi Pirkanmaan hyvinvointialueen lukuja korkeampia. Tämä tarkoittaa

sitä, että hyvinvointialueen talouden tasapaino edellyttää yhä merkittäviä talouden tasapainotustoimia myös vuosina 2025 ja 2026.

Tasapainotavoitteen toteutumisen riskinä näemme etenkin kevään työmarkkinaratkaisujen tason. Mikäli taso on HVA-indeksiä korkeampi, tulee talouden tasapaino edellyttämään erittäin merkittäviä toimia ja todennäköisesti jälleen laajaa YT-prosessia. Yhtenä riskinä koemme valtion rahoituksen mahdolliset muutokset nykyisiin painelaskelmiin nähden. Usea hyvinvointialue käy parhaillaan läpi mm. diagnoositietojaan. Näiden muutokset saattavat muuttaa merkittävästi hyvinvointialueiden välisiä rahoitusosuuksia. Kolmantena riskinä tasapainon saavuttamiselle pidämme henkilöstön venymiskyvyn ja jaksamisen riittämistä uusiin talouden tasapainotustoimiin. Vuoden 2024 useat YT-prosessit sekä talouden reaalisesti miinusmerkkiset toteumat palvelulinjoilla ja tehtäväalueilla ovat edellyttäneet merkittävää sitoutumista ja panostusta laajoihin rakenteellisiin muutoksiin niin palveluverkon muutoksissa kuin organisaatiossa.

Pirkanmaan hyvinvointialue on kuitenkin sitoutunut yrittämään alijäämien kattamista vuoteen 2026 loppuun mennessä ja pitää sitä yhä mahdollisena.

Tampereella 20.3.2025

Juhani Sand
vs. hyvinvointialuejohtaja
Pirkanmaan hyvinvointialue